

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 359/2020-51

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. júla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditsša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpenej advokátkou Mgr. Elenou Szabóovou, Hlavné námestie 7, Nové Zámky, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 6 CoD 6/2016-416 z 31. januára 2017 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 21/2018 a jeho uznesením z 26. februára 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. mája 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE]

██████████ (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“), č. k. 6 CoD 6/2016-416 z 31. januára 2017 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu“), postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 21/2018 (ďalej len „napadnuté dovolacie konanie“) a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 21/2018 z 26. februára 2019 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu o dovolaní“).

2. Ústavná sťažnosť po jej doručení nebola pridelená sudcovi spravodajcovi v súlade s čl. X bodom 2 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 dodatok č. 1 k rozvrhu práce. V zmysle čl. X bodu 5 písm. c) rozvrhu práce bola vec sťažovateľky 17. októbra 2019 prerozdelená a náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi, ktorý je v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce členom štvrtého senátu ústavného súdu pracujúceho v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš (členovia senátu).

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľka bola účastníčkou konania o novoobjavenom majetku v dedičskej veci po poručiteľke ██████████ (ďalej len „poručiteľka“) vedenom Okresným súdom Komárno (ďalej len „okresný súd“). Okresný súd uznesením potvrdil nadobudnutie dedičstva podľa dedičských podielov v prospech sťažovateľky a jej brata ██████████ (ďalej aj „ďalší oprávnený dedič“).

4. Na odvolanie sťažovateľky krajský súd napadnutým rozhodnutím potvrdil odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu.

5. Sťažovateľka podala proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktoré odôvodnila podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Namietala, že konajúce súdy, počnúc okresným súdom, zaťažili celé konanie vadami, ktoré mali za následok porušenie jej práva na spravodlivý proces.

6. Najvyšší súd podané dovolanie napadnutým rozhodnutím odmietol z dôvodu podľa § 447 písm. c) CSP, t. j. pre neprítomnosť procesných väd v postupe súdu prvej inštancie konajúceho prostredníctvom súdnej komisárky, ako aj z dôvodu, že napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje znaky nedostatočného odôvodnenia, resp. nepreskúmateľnosti.

7. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka namieta, že napadnutým rozhodnutím o odvolaní, napadnutým postupom a rozhodnutím dovolacieho súdu došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na rovnosť účastníkov podľa čl. 47 ods. 1 ústavy (zrejme ods. 3., pozn.), základného práva na spravodlivé prejednanie vecí zákonným sudcom, nestranným súdom a v primeranej lehote podľa čl. 48 ústavy a základného práva vlastníť majetok a na ochranu majetku podľa čl. 20 ústavy.

8. Sťažovateľka argumentuje jednak existenciou väd konania, ktorými bolo zaťažené už konanie na okresnom súde, a to neprihliadnutím na listinu o vydedení, nevyhovením jej žiadosti o odročenie pojednávania a neprihliadnutím na námietku zaujatosti notára konajúceho ako súdneho komisára. Tieto vady neboli odstránené v odvolacom a ani v dovolacom konaní. Ďalej uvádza, že v odvolacom konaní sa krajský súd navyše nevysporiadal s jej námietkou o vydržaní nehnuteľnosti, ktorá bola nesprávne zaradená do súpisu aktív po poručiťke. V rámci konania pred dovolacím súdom sťažovateľka poukazuje na porušenie jej práva na zákonného sudcu, keď podľa jej tvrdení vo veci bolo začaté konanie pod sp. zn. 4 Cdo 106/2017 a napadnuté rozhodnutie bolo vydané pod sp. zn. 4 Cdo 21/2018.

9. Porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny sťažovateľka vidí v uskutočnení pojednávania pred notárom ako súdnym komisárom bez jej prítomnosti napriek jej žiadosti o odročenie pojednávania, v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý nedal odpoveď na konkrétne odvolacie námietky sťažovateľky, v neprihliadnutí na namietané vydržanie majetku sťažovateľkou, ktorý z tohto dôvodu nemal byť predmetom dedičstva po poručiiteľke, v aplikácii nesprávneho právneho predpisu na prejednávajúcu vec, vo formalistickom prístupe najvyššieho súdu pri posudzovaní prípustnosti dovolania a existencie dovolacích dôvodov, v neprihliadnutí na listinu o vydedení, v neodkázaní účastníkov konania na samostatné súdne konanie vo veci vyriešenia otázky existencie dôvodov vydedenia a v nedostatku odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré neobsahuje vysvetlenie dôvodov, pre ktoré došlo k zmene zákonného sudcu.

10. Sťažovateľka ďalej tvrdené porušenie základného práva na rovnosť účastníkov čl. 47 ods. 1 ústavy (správne zrejme ods. 3., pozn.) dôvodí rozličným prístupom okresného súdu a v jeho mene konajúceho notára pri posudzovaní žiadosti o odročenie pojednávania podanej sťažovateľkou a obdobnej žiadosti podanej ďalším oprávneným dedičom, ktorej bolo na rozdiel od sťažovateľky vyhovené.

11. Tvrdený zásah do základného práva vlastníť majetok a základného práva na jeho ochranu podľa čl. 20 ústavy sťažovateľka odvodzuje od nezákonnosti napadnutého rozhodnutia o odvolaní, ako aj nezákonnosti rozhodnutia o dovolaní, ktoré neposkytli ochranu jej vlastníckemu právu nadobudnutému z titulu vydržania a žiadnym spôsobom sa s touto skutočnosťou ani nevysporiadali a rovnako nezohľadnili ani existenciu listiny o vydedení.

12. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezhom takto:

„I. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 4Cdo/21/2018 a rozhodnutím sp. zn. 4Cdo/21/2018 zo dňa 26.2.2019 porušil základné práva sťažovateľky [REDAKOVANÉ]

1. na spravodlivé súdne konanie a právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v zmysle jeho dodatkových protokolov, v spojení s čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 46 ods. 1 a čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky – práva na spravodlivé prejednanie veci nestranným súdom v primeranej lehote zákonným sudcom,

2. právo na rovnosť účastníkov podľa čl. 47 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo vlastniť majetok a právo na ochranu majetku zaručené článkom 20 Ústavy Slovenskej republiky.

II. Ústavný súd zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/21/2018 zo dňa 26.2.2019 a vracia mu vec na nové prejednanie a rozhodnutie.

Pretože rovnakými vadami trpí aj rozhodnutie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 6CoD/6/2016 z 31.1.2017, Ústavný súd zrušuje aj toto rozhodnutie.

III. Ústavný súd priznáva sťažovateľke náhradu trov konania, ktoré je porušovateľ práv povinný vyplatiť sťažovateľke na účet jej advokátky do dvoch mesiacov po právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne

prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

16. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

17. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 47 ods. 1 ústavy každý má právo odoprieť výpoveď, ak by ňou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo blízkej osobe.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

20. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

21. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

22. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

23. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

24. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh ústavný súd ustálil, že jej podstatou je tvrdené porušenie základných práv sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím o odvolaní, postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu o dovolaní z dôvodu, že krajský súd rozhodnutím o odvolaní neodstránil vady vyskytujúce sa v konaní pred súdnym komisárom, jeho rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené

a arbitrárne, porušuje rovnosť účastníkov konania a princíp kontradiktórnosti konania a zasahuje aj do majetkovej sféry sťažovateľky.

25. Najvyšší súd sa podľa sťažovateľky odmietol meritórne zaoberať dovolaním podaným sťažovateľkou a bez zákonného dôvodu ho odmietol pre jeho neprípustnosť. Rozhodnutie najvyššieho súdu je podľa jej názoru nedostatočne odôvodnené, bez jasných argumentov preberá a konvaliduje dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu.

26. Sťažovateľka uvádza, že okresný súd prostredníctvom notára rozhodol bez jej prítomnosti, pričom svoju neprítomnosť ospravedlnila a zároveň požiadala o odročenie nariadeného pojednávania, čím jej boli odňaté jej procesné práva zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy.

27. Porušenie princípu rovnosti strán zaručeného v čl. 47 ods. 3 ústavy sťažovateľka dôvodí neprihliadnutím na jej žiadosť o odročenie nariadeného pojednávania, pričom vo vzťahu k druhému účastníkovi konania obdobnej bolo žiadosti vyhovené. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že sťažovateľka síce namieta porušenie základného práva podľa čl. 47 ods. 1 ústavy, ale zo znenia tohto článku citovaného v bode 19 je zrejmé, že argumentácia sťažovateľky o rovnosti účastníkov môže znamenať jedine porušenie čl. 47 ods. 3 ústavy.

28. Sťažovateľka namieta aj porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, ktorého sa mal dopustiť najvyšší súd v napadnutom konaní, keď ňou podané dovolanie bolo vedené pod sp. zn. 4 Cdo 106/2017, pričom napadnuté rozhodnutie bolo vydané pod sp. zn. 4 Cdo 21/2018.

29. Tvrdené porušenie základného práva vlastníť majetok sťažovateľka vidí v nezákonnosti oboch napadnutých rozhodnutí, ktoré negatívnym spôsobom zasiahli do jej majetkovej sféry, pretože nebola zohľadnená jej námietka o vydržaní nehnuteľnosti, čo viedlo k nesprávnemu ustáleniu predmetu dedičského konania. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že sťažovateľka označila ako referenčnú normu čl. 20 ústavy ako celok,

pričom z jej argumentácie je jasné, že všeobecné súdy sa mali dopustiť zásahu do jej základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

30. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na skutočnosť, že sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti ako porušovateľa práv označuje najvyšší súd, v petite ústavnej sťažnosti žiada vysloviť porušenie ňou označených základných práv postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu a zároveň žiada zrušiť napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Ďalším výrokom petitu ale navrhuje zrušiť aj rozhodnutie krajského súdu, ktoré bolo predmetom dovolacieho prieskumu, a to z tých istých dôvodov, pre ktoré žiada zrušiť aj napadnuté rozhodnutie. Uvedený rozpor vo vzťahu k predmetu a rozsahu prieskumu ústavného súdu bol vyriešený v prospech sťažovateľky a ústavný súd aj s prihliadnutím na obsah podanej ústavnej sťažnosti ustálil predmet konania tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia, pričom namietané porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy priradil k napadnutému postupu a rozhodnutiu najvyššieho súdu.

III.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu

31. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti sťažovateľky zistil, že v tejto časti nie je daná jeho právomoc na prerokovanie jej ústavnej sťažnosti.

32. Sťažovateľka vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu, porušenie práva na rovnosť zbraní, porušenie princípu kontradiktórnosti konania a porušenie práva na spravodlivé súdne konanie. Pokiaľ ide o namietaný zásah do majetkovej sféry sťažovateľky, ten odvíja od neprihliadnutia na námietku vydržania a listinu o vydedení.

33. V podanom dovolaní sťažovateľka vytýkala krajskému súdu rovnaké procesné pochybenia (na zhodnom argumentačnom základe), ktoré podradila pod dovolací dôvod

podľa § 420 písm. f) CSP. Napokon aj v podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľka opakuje svoju argumentáciu použitú aj v dovolacom konaní. V tejto časti ústavný súd konštatuje, že ak sa argumentmi sťažovateľky proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu v rámci posudzovania dovolacích dôvodov zaoberal najvyšší súd, a to v miere, ktorá splnila všetky atribúty pre naplnenie ochrany sťažovateľkou označených základných práv, ústavný súd nemá na opätovné posúdenie týchto argumentov právomoc (§ 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

34. Vzhľadom na to, že je úlohou nielen ústavného súdu, ale predovšetkým všeobecných súdov poskytovať ochranu základným právam, ústavný súd v duchu zásady sebaobmedzenia s ohľadom na princíp subsidiarity odmietol ústavnú sťažnosť z uvedených dôvodov (bod 32 tohto odôvodnenia) podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (§ 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

III.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom a rozhodnutím dovolacieho súdu

35. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti v tejto časti ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka je zastúpená advokátom, ústavná sťažnosť má náležitosti ustanovené zákonom, je prípustná, bola podaná včas a oprávnenou osobou; ústavný súd však z materiálneho hľadiska dospel k záveru, že je zjavne neopodstatnená.

36. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu medzi obsahom základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 dohovoru nie je zásadná odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto ich porušenie skúma spoločne (IV. ÚS 195/07, II. ÚS 7/97).

37. Ústavný súd stabilne judikuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci

dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné.

38. Úlohou ústavného súdu v konkrétnom prípade je posúdiť súlad napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu v kontexte zaručenia práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie, ako aj v kontexte ďalších sťažovateľkou označených práv. Na tento účel sa ústavný súd oboznámil nielen s obsahom napadnutého rozhodnutia, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie podané sťažovateľkou ako neprípustné, ale aj s celou spisovou dokumentáciou zachytávajúcou konanie pred všeobecnými súdmi.

39. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí v zásade skonštatoval, že rozhodnutie odvolacieho súdu dáva odpoveď na všetky pre vec podstatné otázky a nevzhladol prítomnosť vady konania podľa § 420 písm. f) CSP. Rovnako uviedol, že okresný súd konajúci prostredníctvom notára ako súdneho komisára postupoval v súlade s platnou právnou úpravou a z tohto dôvodu rovnako nemožno konštatovať porušenie práva na spravodlivý súdny proces podľa § 420 písm. f) CSP.

40. V podrobnostiach uviedol, že odvolací súd v napadnutom rozhodnutí uviedol dôvody, prečo bola daná dedičská spôsobilosť [REDAKOVANÉ] s poukazom na právoplatne skončené skoršie dedičské konanie po poručiteľke, vyjadril sa k existencii novoobjaveného majetku, ktorého vlastníctvo bolo určené právoplatnými rozhodnutiami v sporovom konaní. Tieto závery dovolacieho súdu je potrebné vnímať v kontexte s ešte detailnejšími dôvodmi uvedenými v uznesení odvolacieho súdu, v ktorom sa riadne vysporiadal s otázkou okruhu účastníkov konania, poukazujúc na to, že išlo o konanie o novoobjavenom majetku, v ktorom je súd viazaný okruhom účastníkov konania, ktorý bol ustálený v rámci základného dedičského konania, čo je odpoveďou na údajné

neprihliadnutie na existenciu listiny o vydedení. Čo sa týka ustálenia okruhu novoobjaveného majetku, vychádzal odvolací súd z právoplatného rozhodnutia súdu, ktorým bolo rozhodnuté o neplatnosti darovacej zmluvy, čím sa obnovilo vlastnícke právo poručiiteľky, ktoré bolo následne predmetom konania o novoobjavenom majetku.

41. Najvyšší súd sa vyjadril k tomu, že neprihliadnutie na námietku zaujatosti notára ako súdneho komisára bolo vyhodnotené v súlade so zákonom, keďže v predvolaní na prejednanie dedičstva po poručiiteľke bolo uvedené poučenie o náležitostiach, ktoré musí námietka zaujatosti spĺňať, pričom v tomto prípade tieto náležitosti splnené neboli a z tohto dôvodu bolo možné na podanú námietku neprihliadnuť a rozhodnúť vo veci samej. Z hľadiska zachovania zákonnej lehoty na prípravu na dedičské pojednávanie bolo konštatované jej zachovanie, keďže pojednávanie nariadené na 5. apríl 2016 bolo odročené na žiadosť sťažovateľky. Následne bolo pojednávanie nariadené na 5. máj 2016, predvolanie sťažovateľka prevzala 1. apríla 2016, a teda mala dostatok času sa na nové pojednávanie pripraviť. Žiadosti sťažovateľky o odročenie pojednávania nariadeného na 5. máj 2016 nebolo vyhovené z dôvodu, že sťažovateľka nepreukázala existenciu dôležitého dôvodu na odročenie pojednávania.

42. K právu účastníka, aby jeho vec bola verejne prerokovaná v jeho prítomnosti, podľa čl. 48 ods. 2 ústavy najvyšší súd uviedol, že toto právo nemožno chápať absolútne. Povinnosťou súdu je poskytnúť účastníkovi priestor na jeho uplatnenie. Ak účastníkovi bráni zúčastniť sa pojednávania dôležitá prekážka, súd nariadené pojednávanie odročí. Súd môže prejednať vec aj v neprítomnosti účastníka, ktorý bol riadne predvolaný, ale na pojednávanie sa nedostavil a ani nepožiadal o odročenie z dôležitého dôvodu.

43. Ústavný súd v zásade nie je oprávnený jednak posudzovať správnosť právnych záverov všeobecných súdov (I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05) a rovnako neposudzuje správnosť vyhodnotenia prípustnosti dovolania dovolacím súdom (IV. ÚS 87/2019, IV. ÚS 80/2019). Účastníkovi konania v záujme rešpektovania čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru musí byť poskytnutá súdna ochrana v rámci posúdenia napadnutého dovolacieho konania ako celku.

44. Vzhľadom na uvedené závery napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu spĺňajú ústavnoprávnu požiadavku riadneho poskytnutia súdnej ochrany v zmysle čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, napadnuté rozhodnutie dovolacieho súdu je riadne a dostatočne odôvodnené a dáva odpoveď na podstatné otázky procesného postupu odvolacieho súdu, ako aj okresného súdu konajúceho prostredníctvom notára ako súdneho komisára, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

45. Porušenie základného práva na rovnosť s ostatnými účastníkmi konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy sťažovateľka dôvodí odlišným vyhodnotením jej žiadosti o odročenie dedičského pojednávania, na ktorom bolo rozhodnuté vo veci samej, pričom uvádza, že notár ako súdny komisár obdobnú žiadosť druhého účastníka konania v rámci predošlého dedičského pojednávania akceptoval. Ako v napadnutom rozhodnutí najvyšší súd uviedol, žiadosť o odročenie nariadeného dedičského konania nebola notárom akceptovaná z dôvodu, že sťažovateľka nepreukázala dôležitý dôvod, pre ktorý sa pojednávania nemôže zúčastniť. Zo spisu okresného súdu vyplynulo, že sťažovateľka opakovane žiadala o odročenie nariadených dedičských pojednávanií, naposledy žiadala odročiť pojednávanie nariadené na 5. apríl 2016, pričom tejto jej žiadosti notár vyhovel. K žiadosti o odročenie pojednávania nariadeného na 5. máj 2016 sťažovateľka nepriložila žiadnu lekársku správu, resp. potvrdenie, pričom dôvodila náhlym zhoršením zdravotného stavu. V deň nariadeného pojednávania sa pred jeho začatím osobne dostavila na notárskom úrade a žiadala notára o vydanie úradného záznamu, či sa pojednávanie bude konať. Na nariadené pojednávanie sa následne už nedostavila. Všeobecné sudy zhodne skonštatovali, že sťažovateľka nepreukázala žiaden dôležitý dôvod, pre ktorý sa nemohla na pojednávanií zúčastniť, navyše, argumentujúc zhoršeným zdravotným stavom, sa pred pojednávaním dostavila na notárskom úrade, čo nesvedčí o pravdivosti jej tvrdení uvedených v žiadosti o odročenie nariadeného pojednávania.

46. Podstata základného práva na rovnosť účastníkov konania je úzko spätá so zásadou rovnosti zbraní, ktorá sa uplatňuje najmä v sporovom konaní a zaručuje možnosť strany sporu mať rovnaké podmienky predkladať dôkazy a vyjadrenia a rovnako možnosť reagovať na protiargumenty druhej strany konania. V mimosporovom konaní je súd v rámci zisťovania skutkového stavu oprávnený vykonávať aj dôkazy, ktoré účastníci konania nenavrhnú, ale účastníci konania majú právo mať zabezpečenú rovnakú možnosť jednak oboznámiť sa so stavom veci, ako aj predkladať návrhy na doplnenie dokazovania a vyjadrenia k veci.

47. V sťažovateľkinej veci nemožno konštatovať porušenie základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, keďže všeobecné súdy, ale najmä notár konajúci ako súdny komisár zabezpečili účastníkom konania možnosť zúčastniť sa nariadených pojednávanií, podávať vyjadrenia a návrhy týkajúce sa prejednávanej veci. Následne bolo na sťažovateľke, aby túto možnosť aj efektívne využila. Tvrdenie, že jej podania boli vyhodnotené iným spôsobom ako podania druhého oprávneného dediča, najmä v ohľade vyhovenia jej žiadosti o odročenie pojednávania, nemožno akceptovať, keďže ako už bolo uvedené, sama viackrát úspešne dosiahla odročenie pojednávania (napr. pojednávanie nariadené na 5. apríl 2016). Jej argumentácia vyznieva skôr účelovo, najmä s prihliadnutím na skutočnosť, že konanie pred notárom trvalo viac ako 10 rokov, notár nariaďoval viacero dedičských pojednávanií, ktorých sa sťažovateľka zúčastňovala len nepravidelne zo zdravotných, resp. iných dôvodov, opakovane ale nahliadala do spisového materiálu, čo vyvoláva dojem vytvárania obštrukcií s cieľom oddialiť rozhodnutie vo veci samej.

48. Ústavný súd preto konštatuje, že napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu nedošlo ani k porušeniu sťažovateľkinho základného práva na rovnosť s ostatnými účastníkmi konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

49. Sťažovateľka namieta aj porušenie základného práva na zákonného sudcu v dovolacom konaní. Vo vzťahu k tejto námietke ústavný súd zistil, že dovolanie podané sťažovateľkou bolo 30. júna 2017 pridelené na rozhodnutie senátu 4 Cdo. Najvyšší súd

vrátil spisový materiál okresnému súdu na vyhotovenie výzvy na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie. Okresný súd po vykonaní potrebných procesných úkonov zaslal 7. februára 2018 spisový materiál najvyššiemu súdu na rozhodnutie o podanom dovolaní, pričom vec bola opätovne pridelená na rozhodnutie senátu 4 Cdo. Zloženie senátu 4 Cdo podľa Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2017 v znení opatrení č. 1 až 11 účinného do 10. júla 2017 bolo: JUDr. Edita Bakošová, JUDr. Eva Sakálová a JUDr. Alena Svetlovská. Členka senátu 4 Cdo JUDr. Eva Sakálová sa listom doručeným Kancelárii prezidenta Slovenskej republiky 6. decembra 2017 vzdala výkonu funkcie sudcu a v súlade s čl. 146 ústavy jej zanikla funkcia sudcu k 31. decembru 2017. Zloženie senátu 4 Cdo podľa Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2018 v znení opatrenia č. 8 účinného do 30. júna 2018 bolo: JUDr. Edita Bakošová, JUDr. Danica Kočičková a JUDr. Alena Svetlovská. Opatrením č. 9, ktorým sa mení a dopĺňa Rozvrh práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2018, sa s účinnosťou od 1. júla 2018 členkou senátu 4 Cdo stala Mgr. Katarína Beniačová a zároveň sa zo zloženia senátu vypustila JUDr. Danica Kočičková, a to z dôvodu dočasného pridelenia Mgr. Kataríny Beniačovej na výkon funkcie sudcu na najvyššom súde a zániku dočasného pridelenia JUDr. Danice Kočičkovej na výkon funkcie sudcu na najvyššom súde. O dovolaní podanom sťažovateľkou rozhodol senát 4 Cdo v zložení: JUDr. Anna Svetlovská ako predsedníčka senátu, JUDr. Edita Bakošová, Mgr. Katarína Beniačová.

50. V zmysle § 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Účastník konania alebo strana v konaní, v ktorom rozhoduje súd v senáte, nemá právo na vopred určeného sudcu spravodajcu. Zákonným sudcom je aj sudca určený podľa § 3 odseku 4. Podľa ods. 4 tohto ustanovenia zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce.

51. V zmysle § 51 ods. 4 písm. b) zákona o súdoch ak odsek 5 neustanovuje inak, náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom sa podľa rozvrhu práce alebo jeho zmeny prerozdeľujú už pridelené veci aj v prípade zmeny v obsadení súdu sudcami, a to vrátane zmeny v dôsledku dočasného pridelenia sudcu; pri zmene v zložení senátu sa vec ponecháva v pôvodnom senáte, alebo sa prerozdelí do iného senátu, kde sa zaraďuje sudca spravodajca tak, aby prerozdelením vecí bola zabezpečená rovnomerná zaťaženosť senátov na súde.

52. Z uvedeného vyplýva, že o dovolaní podanom sťažovateľkou rozhodoval senát 4 Cdo, ktorému bola vec pridelená už 30. júna 2017. Z dôvodu zániku funkcie sudcu a skončenia dočasného pridelenia sudcu nastala v senáte 4 Cdo zmena, JUDr. Eva Sakálová bola nahradená JUDr. Danicou Kočičkovou, ktorá po zániku jej dočasného pridelenia na najvyššom súde bola nahradená Mgr. Katarínou Beniačovou. Uvedený postup súdu je v súlade s rozvrhom práce, ako aj s § 3 ods. 3 a 4 a § 51 ods. 4 písm. b) zákona o súdoch.

53. Základné právo podľa čl. 48 ods. 1 ústavy obsahuje právo účastníka konania nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi. Pojem zákonného sudcu je definovaný viacerými na seba nadväzujúcimi kritériami, ktoré súčasne tvoria navzájom prepojené garancie reálneho obsahu tohto základného práva. K týmto kritériám treba priradiť v prvom rade vecnú, funkčnú a miestnu príslušnosť súdov a následne obsadenie príslušného súdu, ktoré je v procesných poriadkoch a v zákone o súdoch vymedzené od samosudcu až po rozmanité rozhodovacie útvary (senáty) zložené z troch a viacerých sudcov. Na to nadväzuje zásada pridelenia vecí jednotlivým sudcom alebo senátom v súlade s pravidlami obsiahnutými v rozvrhu práce a spôsobom, ktorý určuje zákon. Iba taký sudca určený podľa rozvrhu práce, ktorý je sudcom vecne a miestne príslušného súdu ustanoveného zákonom, je zákonným sudcom v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny (II. ÚS 577/2015).

54. Ústavný súd preto konštatuje, že napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu sťažovateľkinho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

55. Z hľadiska tvrdeného porušenia základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania podľa čl. 48 ods. 2 ústavy podal najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu relevantné a racionálne vysvetlenie uvedené v bode 42 tohto rozhodnutia, s ktorým sa ústavný súd plne stotožnil. Sťažovateľka v žiadosti o odročenie pojednávania nepreukázala dôležitý dôvod, pre ktorý by sa nariadené pojednávanie nemalo uskutočniť. Vykonalie pojednávania bez prítomnosti sťažovateľky bolo vyhodnotené ako zákonný postup notára v zmysle § 119 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom do 30. júna 2016. Z tohto dôvodu musí ústavný súd konštatovať, že aj v tejto časti je podaná ústavná sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde zjavne neopodstatnená.

56. Porušenie označeného základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy malo nastať z dôvodu, že všeobecné súdy neposkytli vlastníckemu právu sťažovateľky ochranu, pretože neprihliadli na námietku vydržania ani na existenciu listiny o vydedení.

57. Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že v dedičskom konaní pri zisťovaní aktív a pasív notár neprihliada na prípadné sporné nároky. Spornú otázku, či vec patrí do dedičstva, je oprávnený riešiť súd v sporovom konaní, ktoré začína podaním žaloby. Sťažovateľka odvodzovala spornosť majetku zaradeného do aktív dedičstva z toho, že súd neprihliadol na jej námietku vydržania tohto majetku. Tú sťažovateľka uplatnila po prvýkrát až v podanom odvolaní proti uzneseniu okresného súdu, pričom konanie o novoobjavenom majetku trvalo na okresnom súde viac ako 10 rokov. Konanie o novoobjavenom majetku po poručiťke bolo iniciované v dôsledku existencie právoplatného rozhodnutia súdu (rozsudok okresného súdu č. k. 4 C 39/99-236 z 12. augusta 2004 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 268/2004-268 právoplatný 3. mája 2005) o určení neplatnosti darovacej zmluvy uzatvorenej medzi poručiťkou ako daryňou a sťažovateľkou ako obdarovanou zo 6. marca 1996, ktorá bola posúdená ako absolútne neplatná z dôvodu podľa § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Aj vzhľadom na dobu, ktorá uplynula od uzatvorenia namietanej darovacej zmluvy do podania žaloby o určenie jej neplatnosti

v kontexte tvrdenej námietky vydržania možno záver o nespornosti tohto majetku zaradeného do aktív považovať za ústavne udržateľný.

58. K námietke sťažovateľky o neprihliadnutí na existenciu listiny o vydedení ústavný súd uvádza, že zo spisového materiálu zistil, že sťažovateľka podala žalobu o obnovu dedičského konania z dôvodu existencie listiny o vydedení. Táto žaloba nebola úspešná, keďže bola podaná po uplynutí trojročnej objektívnej a trojmesačnej subjektívnej lehoty. V konaní o novoobjavenom majetku je súd z hľadiska okruhu účastníkov konania viazaný skorším právoplatným rozhodnutím súdu o prejednaní dedičstva po poručiteľke [porov. uznesenie najvyššieho súdu č. k. 2 Cdo 108/2008 z 29. septembra 2009: „... v konaní o dodatočnom prejednaní dedičstva je preto okruh účastníkov (s výnimkou prípadu, keď bolo pôvodné dedičské konanie zastavené pre nemajetnosť alebo odovzdanie nepatrného dedičstva tomu, kto sa postaral o pohreb) ten istý ako bol v pôvodnom konaní, v ktorom bolo vydané rozhodnutie, ktorým sa konanie skončilo.“] a prípadnú zmenu v okruhu účastníkov konania môže dosiahnuť iba úspešným iniciovaním obnovy konania.

59. Vzhľadom na uvedené ústavný súd nevzhladol porušenie čl. 20 ods. 1 ústavy a aj v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmieta podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

60. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júla 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu